הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסא

המשך מעמוד קודם

59) והחזו"א (או"ח סי' קכ ס"ק טז ד"ה במ"ב) כתב, שאין לומר שהטעם שהרמ"א אוסר את כל המצה הוא משום שהיא חתיכה אחת, שהרי הרמ"א לקמן (סי' תסז סי"א) לענין חיטה שנמצאה בעיסה, אסר את כל העיסה אף שאינם חתיכה אחת אלא שני גופים נפרדים [וראה בביה"ל לעיל (סי' תמז ס"א ד"ה ואין) שיש לחלק], ולעולם אין דבר כחוש מבליע ללא רוטב אלא כדי נטילה, בין בחתיכה אחת ובין בשני חתיכות [ראה בגליון הרעק"א סי' תמז על מגי"א ס"ק ב], ואין טעם הרמ"א אלא מנהג שנהגו להחמיר אף בכחוש שמא יתירו אף בשמן המפעפע בכל החתיכה [ומקור דברי המשנ"ב הם בלבוש (ס"ה), שכתב לחלק בין מצה שנגעה בחמץ שאין לאסור את כולה, לבין מצה כפולה שיש לאסור את כולה משום שהיא חתיכה אחת עם מקום הכפל].

60) ומטעם זה, גם אם לא נתקפל במצה אלא משהו, כתב השו"ע הרב (סט"ו) שמחמירים בתוך הפסח לאסור את כולה [וראה משנ"ב לעיל (סי' תס ס"ק כ)].

[משנ"ב ס"ק כט]

דְּאֵין אִסּוּר כָּחוּשׁ יוֹצֵא מִחֲתִיכָה לַחֲתִיכָה בְּלֹא רוֹטֶב[61].

61) ואין לאסור את מקום הנגיעה או הנשיכה משום כפולה ותאסר על ידי כך כל המצה, וכמבואר להלן (ס"ק לח).

[שעה"צ ס"ק מח]

וְהָמָּה עַל הַפּוֹסְקִים שֶׁהִזְכִּירוּ כְּדֵי קְלִיפָה[62].

62) והחזו"א (או"ח סי' קכ ס"ק טז ד"ה ומש"כ וד"ה במ"ב שם) כתב, שמה שכתבו הפוסקים 'כדי קליפה' אינו אלא כשנגעה המצה שלא במקום הכפל [ואף זה אינו אלא משום חומרת המנהג של כפולה], ומה שכתבו 'כדי נטילה' הוא באופן שנגעה המצה במקום הכפל.

[משנ"ב ס"ק ל]

אֲפִלּוּ אִם נָגְעוּ בָּהּ בִּמְקוֹם הַכֶּפֶל[63] וכו', אִם נָגַע בְּמִקוֹם הַכֶּפֶל כֻּלּוֹ אָסוּר[64] וכו', אוֹסֶרֶת לַחֲבֵרְתָּהּ הַנּוֹגַעַ בָּהּ בְּכֻלָּהּ[65].

63) והחזו"א (או"ח סי' קכ ס"ק טז ד"ה במ"ב וד"ה ומש"כ) כתב, שאם נגעה המצה במקום הכפל נאסרת כולה משום חומרת כפולה, וביאר שם, שמה שכתב השעה"צ (ס"ק מט) בשם הפמ"ג אינו אלא מעיקר הדין, אבל משום חומרת כפולה אסרו את כולה בנגעה במקום הכפל, ואסרו כדי קליפה בנגעה שלא במקום הכפל.

ודוקא כשהפריד את מקום הכפל ונגעה המצה בצדו הפנימי של הכפל, אבל אם נגעה המצה בצדו החיצון של הכפל, כתב החזו"א (שם ס"ק יד ד"ה שם ונגעה וס"ק טו ד"ה ומ"מ וס"ק יז ד"ה לפי) בשם המג"א (ס"ק יב) שאינו נחשב למקום הכפל, כיון שהאש שולטת שם היטב. ומבואר במחצה"ש (שם) שעד חצי עובי המצה הפנימי נחשב למקום הכפל, וחצי העובי העליון אינו נחשב למקום הכפל.

64) ובאופן זה, כתב החזו"א (שם ס"ק טז ד"ה ודין) שיש לאסור את כל המצה אף קודם הפסח, אם אין בה שישים כנגד מקום הכפל.

65) ומשמע אף אם נגעה שלא במקום הכפל [ובשעה"צ (ס"ק נג) נשאר בזה בצ"ע], והחזו"א (שם ד"ה ומש"כ עוד) כתב, שבאופן זה אין טעם לאסור את כולה, שהרי שאר המצה אינה אלא בלועה מהחמץ שבמקום הכפל, ואם כן אין בליעות יוצאות מחתיכה לחתיכה בלא רוטב, ומה לי אם המצה הכפולה התפטמה מחברתה השמנה [שלא אסר המשנ"ב בנגעה שלא במקום הכפל אלא כדי נטילה], ומה לי אם המצה הכפולה היתה שמנה קודם לכן. ומה שכתב השעה"צ (ס"ק נג) שכן כתב המחצה"ש (סי' תמז על מגי"א ס"ק ב), כתב החזו"א (שם) שאינו ברור, שהרי לא כתב המחצה"ש אלא שחמץ שמן אינו מצוי, וזו היא כוונת המג"א שם שכתב 'אם אין האיסור שמן', ואין כוונתו במה שכתב 'האיסור' על המצה הכפולה שאסורה [שמזה דייק המשנ"ב את דינו].

[שעה"צ ס"ק נג]

וְיַיִן בְּשֶׁלְחָן־עָרוּךְ הַגְּרִ"ז[66].

66) שכתב (סי"ח), שאף אם שתי המצות משוחות בשומן ונגעה המצה הכשרה בכפולה שלא במקום הכפל, אינה אוסרת אותה אלא בכדי קליפה, משום שאין הטעם הבלוע יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רוטב. ואף אם נשכו זו את זו אינן נחשבות לחתיכה אחת משום כך ודינם כנ"ל.

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסו

המשך מעמוד סז

חמץ בחול המועד שמא יבוא לאכול ממנו, וביאר אביי את טעמו שהוא משום שכל השנה אינו בודל ממנו ורגיל לאוכלו.

[משנ"ב ס"ק ה]

שֶׁיִּתֵּן לְבַהֲמָתוֹ מְעַט מְעַט כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּיֵּר כְּלוּם מֵאֲכִילָתוֹ[10].

10) וכן לגבי סובין, אף שהמגי"א (סי' תנד ס"ק א) הסתפק אם הם מחמיצים, כתב השעה"צ (סי' תסה ס"ק א) שדעת הרבה ראשונים ואחרונים שהם מחמיצים, וכן כתב הכף החיים (ס"ק טו) בשם החיי אדם (כלל קכו סי"ח), שודאי שאסור לתת אותם לפני הבהמה אפילו אם הם יבשים ובלא מים, משום שמחמת הרוק של הבהמה יחמיצו.

[משנ"ב ס"ק ז]

אֵין לָלוּשׁ בָּהֶם לְכַתְּחִלָּה[11].

11) ואם עבר ולש בהם, כתב השו"ע לעיל (סי' תסב ס"ב) שימהר לאפות את העיסה מיד. ואם שהה קודם האפיה ואפילו לא שהה כשיעור מיל, כתב המשנ"ב שם (ס"ק ח) שיש לאוסרה באבילה, והביא שהא"ר ציידד להתיר בהפסד מרובה אם לא שהה כשיעור מיל ולא ניכרים בה סימני חימוץ, והסיק המשנ"ב שבשוגג יש לדקל בשעת הדחק.

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסז

המשך מעמוד 138

בלי לבקוע את החיטה], ולדעתו דין דגן שטבע שאסור אפילו לא בקע, היינו רק בחטים, אבל שעורים שטבעו אינן אסורות אלא אם כן בקעו.

[משנ"ב ס"ק ו]

שֶׁנָּפְלוּ עָלָיו מַיִם[11].

11) ולענין אם מותר לזרוע חטים [או שאר חמשת מיני דגן] סמוך לחג

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תכו

סז

(ב) **מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצוֹת.** (ג) שֶׁהָרֹק מַחְמִיץ: **ב** [ב]הַנּוֹתֵן שְׂעוֹרִים לִבְהֶמְתּוֹ וּמְצָאָ בָהֶם רִיר, (ג) **צָרִיךְ לְבַעֲרָם**: הגה אֲבָל בִּסְתָם אֵין לְחוֹשׁ, (ד) הוֹאִיל וּבָר (ד) בְּטֵל (דעת עצמו). יֵשׁ מַחְמִירִין לְבַעֵר כָּל הַנּוֹתֵר מִן הַבְּהֵמָה (ה) אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין רוֹאֶה עָלָיו (ה) רִיר (מהרכי ריש פרק אלו עוברין בשם הרוקח): **ג** *[ג]שֵׂק מָלֵא קֶמַח שֶׁנִּתְלַחְלַח מִזַּעַת (ו) (ו) הַחוֹמָה, (ז) מֶתֶר. (ח) [ד]וְיֵשׁ (ז) אוֹסְרִים:

ב שוה. וְכֵן כָּתַב הַמַּחְבִּר בְּשֵׁם רוֹקֵחַ בְּפֶרֶק ג דִּפְסָחִים ב טור בְּשֵׁם אָבִיו הָרֹא״שׁ בְּפֶרֶק ב דִּפְסָחִים ד שור בְּשֵׁם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר מִגְּרְמִזָא

בֵּאוּר הַיִּטֵּב

(ג) **שֶׁהָרֹק.** אֲפִלּוּ רִקֵּק דָּם. וּמְבֹאָר בְּס״ה דָּדָם אֵינוֹ מַחְמִיץ, מ״מ אִי אֶפְשָׁר בְּלֹא צְחִצּוּחֵי רֹק, וְהֵיכָן דְּרֹקָא בְּמוּצָּצַת, ח״י: (ד) **בְּטֵל.** לְאוֹ אֲבָטֵל קָרֵם פֶּסַח קָאֵי, שֶׁזֶּה לֹא הָיָה בִּכְלַל בִּטּוּל פִּיגּוּן שֶׁנִּתְחַמֵּץ אח״כ כְּמ״ש סִימָן תמו, אֶלָּא פִּיגּוּן שֶׁנִּתַּן לִפְנֵי בְּהֶמְתּוֹ בִּטְלָה וְהִפְקִירָהּ מִדַּעְתּוֹ, וּמ״מ טוֹב לִתֵּן לָהֶם מְעַט מְעַט בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא יְשַׁיְרוּ, ח״י, ע״ש: (ה) **רִיר.** הַב״ח כָּתַב דְּגַם הַמַּרְדְּכִי אֵינוֹ אוֹסֵר אֶלָּא בְּמוּצָא רִיר, וְכ״כ בְּשִׁכְנָה״ג וְהִשִּׂיג עַל הָרַב כָּאן פִּיגּוּן דְּהַרוֹקֵחַ בְּאֹר דִּבְרָיו לְהַדְיָא דְּרֹקָא בְּמוּצָא רִיר. וְכָתַב הַח״י: וּמ״מ נ״ל דְּרֹקָא בְּסוּס וּכְה״ג אֲבָל בְּפָרָה דָּאִית לָהּ רִיר מִן הַסְּתָם וַדַּאי יֵשׁ לְבַעֵר מִן הַסְּתָם. לָכֵן יִתֵּן לְפָנֶיהָ מְעַט מְעַט כְּמ״ש: (ו) **הַחוֹמָה.** וְהה״ה הַחוֹמָה. וְכָתַב הַח״י: נִרְאֶה דְּדַוְקָא כְּשֶׁמַּזִּיעַ מַחֲמַת עַצְמָהּ אוֹ מֵחֹם הָאֵשׁ משא״כ אם מַזִּיעַ מֵחֲמַת הֹם וְהַבֶּל דְּמַיִם חַמִּין הֲרֵי הוּא כְּמַיִם דְּמַכְשִׁיר לְכ״ע, ע״ש: (ז) **אוֹסְרִים.** הא״ו כָּתַב דְּדַעַת הַמַּחְמִירִין עִקַּר הוּא, וְהַמ״א כָּתַב דְּעִקָּר כְּדַעַת הָאוֹסְרִין. וְטוֹב לְהַשְׁהוֹתָהּ עַד אַחַר פֶּסַח, ח״י. וְעַיֵּן בְּטור שֶׁפָּסַק דְּבְשָׂר יָבֵשׁ שֶׁמַּזִּיעַ מִכֹּחַ הַמַּיִם שֶׁהוּדַּח בּוֹ, דְּנִעְתּוֹ מַחְמִיץ. וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן תנג ס״ק טו מִדִּין זַעַת הַבְּהֵמָה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

קֹדֶם פֶּסַח (נ) צָרִיךְ לַהֲסִירָן כְּשֶׁתַּגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית בְּעֶרֶב־פֶּסַח, אֶלָּא־אִם־כֵּן כְּבָר נִסְרְחָה עַד שֶׁנִּפְסְלָה מֵאֲכִילַת כֶּלֶב, וּיְכוֹלוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר בְּסִימָן תמב. וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּכָל זֶה בְּחִטִּים שֶׁל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל חִטִּים שֶׁל גּוֹי שֶׁלְּעָסָן הַגּוֹי וְהִשְׁאִילָן לְיִשְׂרָאֵל לְהַנִּיחָן צַל־גַּבֵּי מַצָּתוֹ בְּפֶסַח, הֲרֵי זֶה מֻתָּר אִם אֵין הַאֲחֲרָיוּת שֶׁל הָרְטִיָּה עַל יִשְׂרָאֵל, דְּעַל רְטִיָּה שֶׁל עַכּוּ״ם אֵינוֹ עוֹבֵר בְּבַל יֵרָאֶה. וְאִם אֵין לַגּוֹי חִטִּים, יָכוֹל הַיִּשְׂרָאֵל לְהַקְנוֹת לוֹ חִטִּים מִשֶּׁלּוֹ וְיַלְעָסָן הַגּוֹי, וְשוּב יְקַבֵּל הַיִּשְׂרָאֵל מִמֶּנּוּ אֶת הָרְטִיָּה רַק בְּתוֹרַת שְׁאֵלָה. וְאַף־עַל־פִּי שֶׁחָמֵץ אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְאֲפִלּוּ חֲמֻצוֹ שֶׁל עַכּוּ״ם, וּכְדְלְעֵיל בְּסִימָן תמג, שֶׁאֲנִי הָכָא שֶׁהוּא נַהֲנֶה מֵחָמֵץ זֶה שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הֲנָאָתוֹ[4] וְאֵין בּוֹ אִסּוּר רַק מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים, וּבִמְקוֹם חֹלִי (ד) וַאֲפִלּוּ אֵין בּוֹ סַכָּנָה לֹא נָזְרוּ[5]. וּמִכָּל מָקוֹם (ה) אִם יוּכַל לְהִתְרַפֵּא כְּשֶׁיַּרְכֵּךְ רְטִיָּה זוֹ שֶׁל חִטִּין עַל־יְדֵי מֵי־פֵרוֹת, אֵין נָכוֹן לַעֲשׂוֹתוֹ עַל־יְדֵי רֹק: **(ב) מִפְּנֵי שֶׁהֵן מַחְמִיצוֹת.** וְכָל זֶה אִם מַכָּתוֹ אֵין בָּהּ סַכָּנָה, אֲבָל כְּשֶׁיֵּשׁ בָּהּ סַכָּנָה מֻתָּר אַף בְּמָקוֹם שֶׁיֵּשׁ לְאוֹר דְּבַל יֵרָאֶה[6], אִם רַק אִפְשָׁר שֶׁרְפוּאָה זוֹ תּוֹעִיל לוֹ וְאֵין בְּקַל לַצְּאוֹת בְּדֶרֶךְ הֶתֵּר[7], וַאֲפִלּוּ אֲכִילָה וּשְׁתִיָּה גְּמוּרָה שֶׁל חָמֵץ נַמִּי מֻתָּר לִרְפוּאָתוֹ[8] (ו) כֵּיוָן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ סַכָּנָה: **ב (ג) צָרִיךְ לְבַעֲרָם.** דְּרֹק מַחְמִיץ, וְכַנַּ״ל. וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְבַעֲרָם, וְאַף שֶׁלֹּא שָׁהֲתָה הַבְּהֵמָה בַּאֲכִילָתָהּ כְּשִׁעוּר מִיל, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁלֹּא יְבַעֵר אֶלָּא לִידֵי חִמּוּד וְיַעֲבֹר עַל בַּל יֵרָאֶה: **(ד) הוֹאִיל וּבָר בְּטֵל.** וְאִם־כֵּן יָצָא מֵחֶשֶׁשׁ דְּאוֹרַיְתָא, דְּאַף כְּנַדְּאֵי חָמֵץ שׁוּב אֵינוֹ חַיָּב בְּבִעוּרוֹ רַק מִדְּרַבָּנָן, וְלֹהֲכִי כָּל זְמַן שֶׁאֵין יוֹדֵעַ בָּרוּר שֶׁיֵּשׁ רִיר לֹא מִחְזְקִינָן אִסּוּרָא. וְתָמְהוּ עָלָיו הָאַחֲרוֹנִים, דְּמַאי מַהֲנֵי בִּטּוּל שֶׁל ״כָּל חֲמִירָא״ בְּעֶרֶב־פֶּסַח לְחָמֵץ שֶׁעַתָּה בְּפֶסַח נִתְחַמֵּץ? וְכָתְבוּ דְּהַלְּשׁוֹן מְגַמְגֵּם, וְהַכַּוָּנָה. (ו) אִם בִּטֵּל בִּהְדְיָא קֹדֶם שֶׁנָּתַן לִבְהֶמְתּוֹ וְאָמַר ״כָּל הַשְּׂעוֹרִים שֶׁיִּשְׁאֲרוּ מִבְּהֶמְתִּי מְבֻטָּל אֲנִכִי״: **(ה) אַף־עַל־פִּי שֶׁאֵין רוֹאֶה וְכוּ׳.** דְּמִסְּתָמָא אִית בָּהוּ רִירִי. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים (ח) דְּכָל זֶה בְּכוּס וּכְהַאי גַּוְנָא, אֲבָל בְּשׂוּר וּפָרָה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר אֲפִלּוּ מִן הַסָּתָם, דְּיָדוּעַ שֶׁמּוֹצִיאִין רִיר כְּאֲכִילָתָם, וּכְדְלְעֵיל בְּסִימָן שכד סָעִיף יד, וְנָכוֹן לְהַחְמִיר בְּכָל הַבְּהֵמוֹת לְבַעֵר הַנּוֹתָר אַף שֶׁאֵין רוֹאֶה עָלָיו רֹק, וְעַל־כֵּן טוֹב לְכַתְּחִלָּה שֶׁיִּתֵּן לִבְהֶמְתּוֹ מְעַט מְעַט כְּדֵי שֶׁלֹּא יִשְׁתַּיֵּר כְּלוּם מֵאֲכִילָתוֹ[10]: **ג (ו) הַחוֹמָה.** וְהוּא הַדִּין (ט) כֹּתֶל שֶׁל עֵץ שֶׁמַּזִּיעַ: **(ז) מֶתֶר.** וְאֵין חִלּוּק בֵּין אִם הַזִּעָה בָּאָה מִפְּנֵי מִעוּט אֲוִיר, כְּמוֹ שֶׁמָּצוּי (י) בְּמַרְתְּפִים וּבִמְעָרוֹת שֶׁהַכְּתָלִים וְהָאֲבָנִים מַזִּיעִים, בֵּין אִם בָּאָה (יא) מִכֹּחַ מַיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, כְּגוֹן בְּחוֹמָה שֶׁל לְבֵנִים חֲדָשִׁים שֶׁלְּפָעָמִים מַזִּיעִים מַחֲמַת שֶׁלֹּא נִתְיַבְּשׁוּ עֲדַיִן הַפְּתָלִים, אוֹ בְּכֹתֶל שֶׁל עֵץ שֶׁהָעֵצִים לַחִים וּמַזִּיעִים, בְּכָל אֵלּוּ אֵין הַזִּעָה מַחְמִיץ, כְּמוֹ דְּמְצִינוּ לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר טֻמְאָה, דְּזִעָה אֵינָהּ חֲשׁוּבָה כְּמַיִם לְהַכְשִׁיר. וּמִכָּל מָקוֹם (יב) לֹא עָדִיף מִמֵּי־פֵרוֹת, וְאִם־כֵּן לְפִי מַה דְּפַסְקִינָן לְעֵיל בְּסִימָן תסב דְּמֵי־פֵרוֹת עִם מַיִם מְמַהֲרִים לְהַחְמִיץ, (יג) אֵין לָלוּשׁ בָּהֶם לְכַתְּחִלָּה[11], וְאִם הוּא מְלֻחְלָח צָרִיךְ יְרִקְדֶנּוּ, וּיְקַיֵּם הַמְלֻחְלָח עַד אַחַר פֶּסַח וְהַנּוֹתָר יָלוּשׁ וְיֶאֱפֶה לְפֶסַח. (יד) וְכָתְבוּ הַפּוֹסְקִים דְּכָל זֶה בְּזִעָה הַבָּאָה מִכֹּחַ מַיִם, אֲבָל אִם הַזִּעָה בָּאָה מִכֹּחַ וְהֶבֶל (טו) דְּמַיִם חַמִּין הַנִּמְצָא בָּהּ, כְּגוֹן שֶׁיֵּשׁ עָם גִּיגִית שֶׁל מַיִם חַמִּין וְעַל־יְדֵי־זֶה נִתְלַחְלַח הַשֵּׂק, לְכָלֵי עַלְמָא הֲוֵי תּוֹלְדוֹת הַמַּיִם וּמַחְמִיץ: **(ח) וְיֵשׁ אוֹסְרִים.** סְבִירָא לְהוּ (טז) דְּלֹא לְפִינְיַן חָמֵץ מֵהֶכְשֵׁר טֻמְאָה, וּלְגַבֵּי חָמֵץ, כָּל שֶׁהוּא רְטִיבוּת שֶׁל מַיִם יֵשׁ בּוֹ כֹּחַ לְהַחְמִיץ. וְיֵשׁ שֶׁכָּתְבוּ טַעַם סְבָרָא זוֹ, לְפִי (יז) שֶׁהַחוֹמָה מַזִּיעַ מִכֹּחַ הַמַּיִם שֶׁיֵּשׁ בָּהּ, וְאַף זַעַת כֹּתֶל שֶׁל עֵץ גַּם־כֵּן הֵינוּ מִמַּיִם, כִּי עַל־פִּי־רֹב יֵשׁ בּוֹ גַּם־כֵּן כְּלִיעָה (יח) מִמֵּי־גְשָׁמִים שֶׁנּוֹטְפִים עַל הַכְּתָלִים, וְלִפְעָמִים גַּם־כֵּן נוֹטְפִים עֲלֵיהֶם מֵי־גְשָׁמִים לְאַחַר שֶׁנִּקְצְצוּ מִן הָאָרֶץ. וּלְכִי טַעַם זֶה, בְּזִעָה שֶׁל אֲבָנִים אוֹ (יט) מַתָּכוֹת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) אַחֲרוֹנִים: (ד) וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּהוּא הַדִּין דְּמִבַּר לְהִתְרַפֵּא בְּחִמֵּץ שֶׁעָבַר עָלָיו הַפֶּסַח אֲפִלּוּ לְחֹלִי שֶׁאֵין בּוֹ סַכָּנָה, דְּגַם־כֵּן אֵינוֹ אֶלָּא מִדִּבְרֵי סוֹפְרִים[6]: (ה) דְּהַדְּרֵי חֲדָשׁ מְגַמְגֵּם בְּעִנְיַן הַדִּין, דְּהָא הַיִּשְׂרָאֵל רוֹצֶה בְּקִיּוּמוֹ שֶׁל חָמֵץ, וְגַם אִסּוּר הֲנָאָה שֶׁלֹּא כְּדֶרֶךְ הֲנָאָתוֹ גַּם־כֵּן אָסוּר לְכַתְּחִלָּה, רַק מִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר בְּעִנְיָנוֹ אַחַר מְחִירִים, וְעַל־כֵּן בְּמָקוֹם דְּאִי אֶפְשָׁר צָרִיךְ לְחַדֵּר אַהֲדָדֵי מֻתָּר אֲפִלּוּ מִשֵּׁהוּ, דְּקַיְמָא לָן חֲצִי שִׁעוּר מִן הַתּוֹרָה: (ו) טָבֵן־אַבְרָהָם וְהַגְּרָ״א. וְאַף שֶׁטָּבֵן־אַבְרָהָם מְפַקְפֵּק דְּמִכָּל מָקוֹם לֹא יִפֹּלֶט מִנֶּהָנֶה מֵאִסּוּרֵי הֲנָאָה, שֶׁהֲרֵי בְּהֶמְתּוֹ תֹּאכַל אַחַר־כָּךְ אִם לֹא יְבַעֵר, אֵין לְחוֹשׁ לָזֶה מִסְּפֵקָא, כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים: (ז) הֵינוּ מַאי דְּמִסְפֵּקְנָן בְּדִבְרֵי הַמַּרְדְּכִי אֵיךְ כְּנָנְתוֹ, אִם דְּוַקָא בְּמֻצָּא רִיר אוֹ אֲפִלּוּ בְּסְתָמָא: (ט) דְּלֹא נִסְתַּפֵּק הַמְגַמְגֵּם אַבְרָהָם כִּי אִם לְדַעַת הַמַּחְמִירִין, אֲבָל לְדַעַת הַמַּתִּירִין בְּחוֹמָה כֹּל־שֶׁכֵּן כֹּחֹל שֶׁל עֵץ: (י) רַמְבַּ״ם וּרְא״ש בְּפֶרֶק ב דְּמַכְשִׁירִין. עַיֵּן שָׁם: (יא) מוֹכֵחַ מִמְּגַמְגֵּם אַבְרָהָם וְהַגְּרָ״א. וְהַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַהַשְׁבָּ״ץ בְּמַאֲמָר הַמָּן דַּף כו, וְזֶה לְשׁוֹנוֹ שָׁם: דְּאַף־עַל־גַּב שֶׁכָּל זַעֲה אֵינָהּ אֶלָּא מֵחֲמַת רְטִיבוּת הַמַּיִם, כֵּיוָן שֶׁנִּבְלָע בַּפְּתָלִים יָצָא לוֹ מִתּוֹרַת מַיִם לְעִנְיַן הֶכְשֵׁר וְהוּא הַדִּין לְעִנְיַן חִמּוּץ, עַד כָּאן לְשׁוֹנוֹ: (יב) הַגַּהַת סְמַ״ק וּמַהַרְיַ״ל, וְכֵן מְבֹאָר בְּתִשְׁבַּ״ץ הַנַּ״ל לְהַדְיָא, וְכֵן פָּסְקוּ חֹק־יַעֲקֹב וְהַגְּרַ״ז (וְהַנִּשְׁמַת־אָדָם מְצַדֵּד דְּאֵין לָהֶם גַּם דִּין מֵי־פֵרוֹת, וּמַהֲרַקָּא בְּדִכְתִיבְבָא): (יג) חֹק־יַעֲקֹב: (יד) אַחֲרוֹנִים: (טו) זִעָה הַבָּאָה עַל־יְדֵי חֹם הָאֵשׁ אֵינוֹ בְּכְלָל זֶה [ח״י]: (טז) פְּרִי חָדָשׁ וּמַגֵּן־אֶלְף: (יח) מְגַמְגֵּן־אַבְרָהָם וְהַגְּרָ״א וש״א: (יט) בְּמַגֵּן־אַבְרָהָם כָּתַב, דְּאִם־אֶפְשָׁר אֲפִלּוּ עַל־יְדֵי לַחְלוּחִית מַיִם שֶׁקָּבַל בְּעוֹדוֹ בְּמַחְבָּר גַּם־כֵּן הֲוֵי בְּזִעָה חוּמָה, וְאֲנִי לֹא חָשַׁתִּי לָזֶה מִשּׁוּם דְּמִסְתַּפְּרָא דִּכְמוֹ שֶׁמִּי לַחְלוּחִית הַיָּעֵץ בְּעַצְמוֹ הוּא מִדַּאי מֵי־פֵרוֹת, וּכְדְמְבֹאָר גַּם־כֵּן בְּתוֹסְפְּתָא, מוּבָא בָּ״ש סוֹף פֶּרֶק ד מִמַּכְשִׁירִין, כְּמוֹ־כֵן הַמַּיִם הַנִּבְלָעִים בּוֹ בְּעוֹדוֹ מְחֻבָּר גַּם־כֵּן כְּמוֹ הָעֵץ בְּעַצְמוֹ הַשִּׁיבִי, דְּהָא מוֹעִיל לְגִדּוּלוֹ, וּכְמוֹ לְעֵיל לְעִנְיַן מַיִם הַנּוֹטְפִים עַל עֲנָבִים, וּכְבָר הֻעֲרָה בָּזֶה קְצָת בְּחֹק־יַעֲקֹב. וְעַל־כֵּן פָּתַבְנוּ בְּמַיִם הַבָּא לְאִילָן אַחַר שֶׁנִּקְצָץ דְּוַקָא. וְעַיֵּן בְּנִשְׁמַת־אָדָם שֶׁפָּתַב גַּם־כֵּן כְּמוֹ שֶׁפָּתַבְנוּ בְּמַיִם: (יט) נִשְׁמַת־אָדָם:

ה שם ו מרדכי בשם ר״י מיוחא פ״ק ב דפסחים

ד (ט) ״נָפְלוּ מַיִם עַל קֶמַח (י) אוֹ נִתְלַחְלַח הַשֵּׂק, יֹאחַז בְּיָדוֹ כָּל (יא) הַמָּקוֹם (מ) הַמְלֻחְלָח בַּשֵּׂק עַד שֶׁיָּרִיק (יב) כָּל הַקֶּמַח שֶׁבַּשֵּׂק. (יג) *וְאִם (נ) אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת בֵּן, (י) יִרְקַד הַקֶּמַח (יד) וְהַשְּׁאָר מֻתָּר. וְדַוְקָא בָּל זְמַן שֶׁהוּא מְלֻחְלָח, אֲבָל אִם נִתְיַבֵּשׁ הַלַּחְלוּחִית (טו) לֹא מַהֲנֵי (יז) רִקּוּד, (טז) דְּמִסְתָּרֵף (יח) [יט] וּמִתְעָרֵב

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

[יח] וּמִתְעָרֵב. עבה״ט. וְעַיֵּן בְּשו״ת פ״י סִימָן ט שֶׁכְּתַב בְּקֻמּוּת שֶׁנִּפַּל לְתוֹכוֹ אוֹ מַיִם וְנִתְיַבֵּשׁ מֻתָּר לֶאֱפוֹתוֹ קֹדֶם פֶּסַח אַחַר הַחִלּוּל נָפָה דְּבָרָה אֵין חַיָּשׁ לְמֹאנִי הִקְרֵל א״ח וְנֶעֱרַר. וְכֵן הוֹרִיתִי הֲלָכָה בְּפֶה פְּעָמִים, ע״ש. וְעַיֵּן בְּנו״ר כְּלָל ד סִימָן י בְּאֶמְצַע הַתְּשׁוּבָה שֶׁכְּתַב שֶׁאִם נִתְלַחֵלוּ קֹדֶם פֶּסַח יִתְבַּיֵּשׁ מִשְּׁלִיכוֹ וְהַשְּׁאָר מֻתָּר לְגַמְרֵי לְכַתְּחִלָּה, ע״ש. וּמ״ש בְּפִנְיָן יְשִׁיכַת עַכְבָּרִים, עַיֵּן בִּתְשׁוּבַת בַּ״ח שָׁם שֶׁהַעַכְבָּרִים נְשׁוּכוֹ בְּכַמָּה מִקְוֹמוֹת בַּשֵּׂק וְנִרְאֶה שֶׁאָכְלוּ גַּם מַהֲקֶמַח, יִתְחַלֵּק. שֶׁאִם אֵין נִרְאֶה לַחֲלוּחִית, אֲפִלּוּ אִם נַעֲשָׂה בְּפֶסַח אֲמַר לְהַשְׁהוֹתוֹ וְא״צ גְּדוֹל, וּמַה שֶׁהַקְּטוּרִים הַמַּג״א שָׁם הַקְּנוּי בְּכָל הַשֵּׂק ח״י וְכ״פ הַט״ז, וְאֲפִלּוּ תּוֹךְ הַפֶּסַח מֻתָּר בְּכֹהֶ״ג, דְּדַוְקָא הֵיכָא שֶׁנִּתְלַחְלַח כָּל הַשֵּׂק אוֹ חֵלֶק גָּדוֹל מִמֶּנּוּ דְּאָז אִי אֶפְשָׁר לְאֶחוֹז מְקוֹם הַמְלֻחְלָח אֲבָל אִם אֶפְשָׁר לְאֶחוֹז מָקוֹם הַמְלֻחְלָח שָׁרֵי, ח״י: (יג) וּמִתְעָרֵב. אע״ג דְּקֶמַח בְּקֶמַח מִקְרֵי לֵה בְּלָה וְלֹא אַמְרִינָן דְּחוֹזֵר וְנֶעוֹר, מ״מ פְּרוּדִין שֶׁאֵנֵי

בַּאֵר הֵיטֵב

(מ) הַמְלֻחְלָח. וּמִשְּׁמַע דִּשְׁאָר קֶמַח מֻתָּר אֲפִלּוּ בְּפֶסַח, וּמ״מ יְרַקְּדֶנּוּ אַחַ״כ, בַּ״ח וּמַהַרְשַׁ״ל. וְסַ״ד כָּתַב דְּהוּא חַחְרָא בְּעָלְמָא, ע״ש: (נ) אִי״א. כְּגוֹן שֶׁנִּתְלַחְלַח בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת: (י) יִרְקַד. וּמָקוֹם שֶׁנִּתְלַחְלַח יִהְיֶה פָּטוּ עִשָּׂה וְיִשָּׁאֵר לְמַעְלָה; וְנ״ל אִם א״צ לֶאֱכֹל מִן הַקֶּמַח בי״ט אָסוּר לְרַקְּדוֹ בְּי״ט, עפ״י תק״ו, אֶלָּא יְרַקְּדֶנּוּ עַל־יְדֵי א״י פְּדֵי לְבַעֵר הַחֲמֵץ, אוֹ יִתְנוּ לְא״י בְּמַתָּנָה עַד שֶׁלֹּא שֶׁהָה שִׁעוּר מִיל, מ״א. [עַיֵּן סִימָן תמו וְתנט]: (יט) רִקּוּד. אֲבָל אִם יָאֵחוּז בְּיָדוֹ כָּל הַמְּקוֹם הַמְלֻחְלָח מִמֵּנּוּ יִתְבַּיֵּשׁ,

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּחוֹל הֲרֵי זֶה בְּכִי יָתֵן, וְכָתַב הָרִע״ב דְּאֵין חוֹל בְּלִי מַיִם: * **וְאִם אִי אֶפְשָׁר וְכוּ׳ יִרְקַד הַקֶּמַח וְכוּ׳.** הוּא סְבָרַת הָרוֹקֵחַ. וְאַף־עַל־פִּי דְּהָרא״ש כָּתַב עַל סְבָרָא זוֹ דְּהִיא קַלָּא גְּדוֹלָה, מִכָּל מָקוֹם סָמְךְ עָלֶיהָ הַמַּחְבֵּר מִשּׁוּם דְּגַם דַּעַת הַמַּרְדְּכִי בְּסְבָרָא זוֹ, רַק בְּנִתְיַבֵּשׁ שֶׁלְּדַעַת הַמַּרְדְּכִי גַּם־כֵּן לְהַחְמִיר כְּהָרא״ש, פְּזֶה נָקֵט הַמְחַבֵּר לְהַמְרָא וְשֶׁלֹּא כְּרוֹקֵחַ. וְעַיֵּן בְּנַחֲלַת־צְבִי וּבְמֶגֶן־אֶלֶף שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה לֹא נָחֲתוּ לְזֶה:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

אוֹ זְכוּכִית, גַּם לִסְבָרָא זוֹ אֵינֶנָּה מַחְמִיץ וּכְמֵי־פֵרוֹת דָּמֵי. וּלְדִינָא, הָעִקָּר (כ) כַּדֵּעָה הָרִאשׁוֹנָה, וּכְמוֹ שֶׁפָּתַם הַמְחַבֵּר בְּתְחִלָּה, וּמֵי־פֵרוֹת הֵן, וּמִכָּל מָקוֹם יֵשׁ לָחוּשׁ לְכַתְּחִלָּה לְדַעַת הָאוֹסְרִין, וְאַף־עַל־פִּי־כֵן לְהַשְׁהוֹתוֹ (כא) לְאַחַר הַפֶּסַח שָׁרֵי. וְאִם רוֹצֶה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּקֶמַח זוֹ לְפֶסַח, יֵשׁ לְהַתִּירוֹ עַל־יְדֵי רִקּוּד וַאֲפִלּוּ (כב) נִתְיַבֵּשׁ, וְהַקֶּמַח הַמְלֻחְלָח יְזָרְקֶנּוּ וְהַשְּׁאָר יִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ: **ד (ט) נָפְלוּ מַיִם.**

אֲפִלּוּ (כג) בְּפֶסַח גּוּפָא: (י) **אוֹ נִתְלַחְלַח הַשֵּׂק.** מַמִּים; וּלְדַעַת הַיֵּשׁ־אוֹסְרִים בַּסָּעִיף הַקּוֹדֵם, אֲפִלּוּ (מד) נִתְלַחְלַח מִגַּזַּת הַחוֹמָה; וְכֵיוָן שֶׁנִּתְלַחְלַח הַשֵּׂק, מִסְתָּמָא הִגִּיעַ הַלַּחוּת (כה) אַף לַקֶּמַח שֶׁבַּמָּקוֹם הַזֶּה[13]: (יא) **הַמָּקוֹם הַמְלֻחְלָח.** עִם הַקֶּמַח שֶׁבְּמָקוֹם זֶה, וְצָרִיךְ לֶאֱחוֹז מִן הַקֶּמַח עִם הַשֵּׂק סְבִיב הַלַּחְלוּחַ כְּפִי אֹמֶר הַדַּעַת (מו) עַד הֵיכָן שֶׁהִגִּיעַ הַלַּחְלוּחַ וּמִעַט יוֹתֵר[14]: (יב) **כָּל הַקֶּמַח שֶׁבַּשֵּׂק.** (נז) לִרְקֹד אַחַר־כָּךְ גַּם לְכָל הַקֶּמַח הַנִּשְׁאָר. וְיֵשׁ מִי שֶׁכָּתַב, (כמ) דְּכָל זֶה אִם הַלַּחְלוּחַ הָיָה לְצַד מַטָּה שֶׁל הַשֵּׂק, דְּבָזֶה מַהֲנֵי תַּקָּנָה זוֹ שֶׁיֹּאחֲזוּ מִמְּקוֹם הַמְלֻחְלָח עַד קָצֶה הַשֵּׂק, אֲבָל בְּנָפְלוּ הַמַּיִם עַל הַשֵּׂק מִלְּמַעְלָה, מַאי מַהֲנֵי בְּמֶה שֶׁיֹּאחֲזוּ מִלְּמַעְלָה בַּמָּקוֹם הַמְלֻחְלָח, אוּלַי הִגִּיעוּ הַמַּיִם בְּעֹמֶק הַשֵּׂק כְּדֶרֶךְ מַיִם שֶׁנִּכְנָסִים בְּצֹמֶק לְמַטָּה, וְאֲפִשָּׁר נִתְיַבְּשׁוּ שָׁם גַּם־כֵּן וְאִי אֶפְשָׁר לְהַכִּיר עַד הֵיכָן מָקוֹם הַמְלֻחְלָח, וְעַל־כֵּן בְּאֹפֶן זֶה אֵין לְהָקֵל בְּלִי רִקּוּד מִדִּינָא אַף בְּדִיעֲבַד; וּמִכָּל מָקוֹם אֶפְשָׁר, דִּבְקַדֶּם פֶּסַח אֵין לְהַחְמִיר בָּזֶה (כמו) בְּדִיעֲבַד אִם לֹא רִקֵּד: (יג) **וְאִם אִי אֶפְשָׁר לַעֲשׂוֹת כֵּן.** כְּגוֹן שֶׁנִּתְלַחְלַח (לא) מִצִּדּוֹ בְּהַרְבֵּה מְקוֹמוֹת, אוֹ שֶׁחֵלֶק גָּדוֹל מִשֵּׂק נִתְלַחְלַח, אוֹ שֶׁזָּרְקוּ הַשֵּׂק מִמְּקוֹם לְמָקוֹם וּמִסְתָּמָא נִתְעָרֵב הַקֶּמַח בְּתוֹכוֹ: (יד) **וְהַשְּׁאָר מֻתָּר.** דְּבִמְקוֹם שֶׁנִּתְלַחְלַח יִתְדַּבֵּק הַקֶּמַח וְיִהְיֶה כָּמוֹ עָשָׂה וְיִשָּׁאֵר לְמַעְלָה בְּנָפָה, וְהַקֶּמַח שֶׁעוֹבֵר דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַנָּפָה[15] בְּוַדַּאי לֹא נָגְעוּ בָּהֶן הַמַּיִם. (לא) וְאִם הוּא בְּיוֹם־טוֹב, שֶׁאָסוּר לְרַקֵּד קֶמַח יוֹתֵר מִכְּפִי הַצֹּרֶךְ לוֹ[16], יְרַקְּדֶנּוּ עַל־יְדֵי עַבּוּ״ם כְּדֵי (לב) לְבַעֵר הֶחָמֵץ[17]. וְאִם נָפְלוּ הַמַּיִם בְּיוֹם־טוֹב וְלֹא שָׁהוּ הַמַּיִם בַּקֶּמַח עֲדַיִן שִׁעוּר מִיל, יָכוֹל לִתֵּן לְנָכְרִי (לג) כְּמַתָּנָה, וְיָצָא בָּזֶה כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְחַמֵּץ עֲדַיִן[18]: (טו) **לֹא מַהֲנֵי רִקּוּד.** וְאֲפִלּוּ (לד) קֹדֶם פֶּסַח. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים, דְּדַוְקָא רִקּוּד לֹא מַהֲנֵי כְּנִתְיַבֵּשׁ, (לה) אֲבָל תִּקּוּן הָרִאשׁוֹן שֶׁהִזְכִּיר הַמְחַבֵּר לְאֶחוֹז הַמְלֻחְלָח וְיִבְאֵשֶׁן שֶׁלֹּא טִלְטְלוּ הַשֵּׂק מִמְּקוֹם לְמָקוֹם וְיֵשׁ לְהַכִּיר מְקוֹם הַמְלֻחְלָח הֵיטֵב, וְכַנַּ״ל] שִׁפִּיר מַהֲנֵי, (לו) וַאֲפִלּוּ כְּנִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח, יֹאחֲזוּ מְקוֹם הַמְלֻחְלָח עִם הַקֶּמַח סְבִיב הַלַּחְלוּחַ וְהַשְּׁאָר מֻתָּר בַּאֲכִילָה, וּמִכָּל מָקוֹם רָאוּי לְרַקֵּד הַנִּשְׁאָר, וְכַנַּ״ל: (לז) דְּמִסְתָּרֵף וְכוּ׳. רוֹצֶה לוֹמַר (לח) לְפֵרוּרִים דַּקִּים, וְיֵרֵד דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַנָּפָה וְיִתְעָרֵב עִם הַקֶּמַח. וְאַף־עַל־גַּב

שַׁעַר הַציּוּן

(כ) רא״ש וְתוֹסֶפֶת מִיכוֹנִי. וְכֵן מְצָאתִי לְרַשְׁבַּ״ץ הַנ״ל בְּאוֹת יא. וְכֵן הִכְרִיעַ הַפְּרִי חָדָשׁ וְאַלִּיָּה רַבָּה וְהֵבִיא שֶׁגַּם דַּעַת סַפֵּר אֶמְרֶכֶל כֵּן. וְעַיֵּן בְּאַלִּיָּה רַבָּה שֶׁכָּתַב שֶׁאֵין דִּבְרֵי הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם מַכְרִחִים לְהַקְעִין, וּמַה שֶׁהֵבִיא מִרַבֵּנוּ יְרֻחָם נִרְאֶה שֶׁחִסּוּר לְשׁוֹן יֵשׁ שָׁם וְצָרִיךְ לוֹמַר בּוֹ: כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּרא״ש; וּמִדִּבְרֵי הַטּוּר אֵין רְאָיָה כְּלָל: (כא) אַחֲרוֹנִים: (כב) דְּאַף־עַל־גַּב דְּאִם נָפַל מַיִם עַל הַקֶּמַח לֹא מִקְלִינָן בְּרִקּוּד בְּנִתְיַבֵּשׁ, וְכַבְּסִעִיף שֶׁאַחַר זֶה, מִכָּל מָקוֹם כֵּיוָן דְּהוּא רַק חֲשָׁשָׁא דְּאִסּוּר מַשֶּׁהוּ, נִרְאֶה לִי דְּנוּכַל לְסָמֹךְ לְהָקֵל אַדַּעְתָּה קַמַּיְתָא דְּלֹא נִתְחַמֵּץ כְּלָל, וְאַף דְּעַל־כָּל־פָּנִים מִכְּלַל מִי־פֵרוֹת לֹא יָצְאוּ וּכְמוֹ שֶׁהִכְרַעְנוּ, וְאַם־כֵּן אִם הִרְקִיד אֵינוֹ מוֹעִיל לְפָרוּרִין חֲלֹא אָסוּר לָלוּשׁ קֶמַח זֶה אַחַר־כָּךְ בְּמַיִם, וּבְדִין מִי־פֵרוֹת עִם מַיִם שֶׁמִּמַּהֲרִים לְהַחְמִיץ, זֶה אֵינוֹ, דְּבִכְגוֹן זֶה יֵשׁ לִסְמֹךְ מַדַּעַת הָרִי״ף וְהָרַמְבַּ״ם שֶׁמַּתִּירִין לָלוּשׁ בְּמִי־פֵרוֹת כַּשֶּׁאַר עִפָּה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ לְעֵיל בְּסִימָן תסב לְצֹרֶךְ שִׁיטָה זוֹ, וּבִפְרָט בְּדָבָר מוּעָט כָּזֶה, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הַמַּגֵּן־אַבְרָהָם שָׁם בְּסָעִיף־קָטָן א; גַּם יֵשׁ לְצָרֵף לָזֶה מַה שֶׁנִּתְיַבֵּשׁ כִּבְר הַמִּי־פֵרוֹת, וּלְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים בְּכֹהֶאי גַּוְנָא מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה לָלוּשׁ[12], וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסִימָן תסב בְּבֵאוּר הֲלָכָה, וּבְכִשָּׁרוֹ יֵשׁ עוֹד לְהָקֵל מִזֶּה בִּיוֹתֵר, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַבְנוּ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה לְעֵיל שֶׁמֵּן שֶׁנִּתְנַבֵּב. וְהֵאֵרְכְנוּ בָּזֶה, מִשּׁוּם שֶׁרָאִינוּ לְחֹק־יַעֲקֹב בְּסָעִיף־קָטָן ז שֶׁמַּחְמִיר בָּזֶה, וְלַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי נִרְאֶה פָּשׁוּט לְהָקֵל. וּמְצָאתִי אַחַר־כָּךְ בְּמַגֵּן־אֶלֶף שֶׁכָּתַב כְּדִבְרֵינוּ. וְכֵן מָצָאתִי לְהַגָּאוֹן בַּעַל עֵין־יַעֲקֹב בְּהֶלֶק אֹרַח־חַיִּים סִימָן טז. אַחַר־כָּךְ מָצָאתִי בְּחַיֵּי־אָדָם כְּלָל קכו סָעִיף יד שֶׁהִסְכִּים לְדִינָא גַּם־כֵּן כְּדִבְרֵינוּ, אַךְ מִדְּבָרָיו מֻשְׁמָע שָׁם שֶׁאֵין לְהָקֵל רַק קֹדֶם פֶּסַח, וְגַם שֶׁצָּרִיךְ לָזֶה אַחַר־כָּךְ שִׁמּוּר רַב כְּדֵין מִי־פֵרוֹת עִם מַיִם, עַיֵּן שָׁם, וּלְפִי הָאָאוֹנִים הַנַּ״ל אֲפִלּוּ בְּנִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח אֵין לְהַחְמִיר, וְגַם הַחֵשֶׁשׁ דִּיצְטָרֵךְ שִׁמּוּר רַב כְּמִי־פֵרוֹת עִם מַיִם מֻשְׁמָע בְּעֵין־יַעֲקֹב דְּאֵין לָחוּשׁ לָזֶה, וּמִכָּל מָקוֹם טְהוֹרִים הֵם וְגַם בְּשִׁמּוּר רַב, בְּוַדַּאי מִן הַנָּכוֹן לַעֲשׂוֹת כֵּן: (כג) ס״ו וְנַחֲלַת־צְבִי וּשְׁעָרֵי־כְנֶסֶת־הַגְּדוֹלָה, וְכֵן מֻשְׁמָע מַגֵּן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן ח: (כד) אַלִּיָּה רַבָּה בְּשֵׁם רַבֵּנוּ יְרֻחָם: (כה) פְּרִי חָדָשׁ: (כו) חֶמְדַּת־מֹשֶׁה: (כז) ס״ו וְחֹק־יַעֲקֹב וְחוֹק־יוֹסֵף וְתוּגַרְ״ו: (כח) חֶמְדַּת־מֹשֶׁה: (כט) דְּכֵיוָן דְּצָרִיךְ לִקַּח סְבִיב בְּאֹמֶר הַדַּעַת וְעוֹד מְעַט יוֹתֵר מִכְּפִי הָאֹמֶר, אַם־כֵּן הוּא חֲשִׁשָׁא בְּעָלְמָא, וּכְזֶה אִפְשָׁר לְעָנְיַן סְבָרַת אֵיזֶה פּוֹסְקִים שֶׁמְּנַמְּגִמִים אֵעֵקֶר פְּסָקָא דְּמַחְבֵּר בָּזֶה, לְפִי מַה דְּקַיְמָא לַן דְּקֶמַח הוּא לַח בְּלַח וְאַם־כֵּן אֵינוֹ חוֹזֵר וְנֶעוֹר אַחַר שֶׁכְּבָר נִתְבַּטֵּל בְּשִׁשִּׁים קֹדֶם הַפֶּסַח, עַיֵּן בִּפְרִי חָדָשׁ וּמַאֲמַר־מָרְדְּכַי בְּסִימָן תנג. וּבְאַלִּיָּהוּ הוּא כָּתַב גַּם־כֵּן לְהַדְּיָא דְּהֵיכָא דְּאִיכָּא קַסְקָא, בְּשָׁעַת הַדְּחַק יֵשׁ לִסְמֹךְ לְהָקֵל וְלִדוֹן בָּזֶה לֹח בְּלַח. עַיֵּן שָׁם סָעִיף־קָטָן ס: (לו) ס״ו וּמֶגֶן־אַבְרָהָם וְאַלִּיָּה רַבָּה, וְכָתַב דְּכָל זֶה הוּא בִּכְלַל אִי אֶפְשָׁר: (לז) מֶגֶן־אַבְרָהָם וש״א: (לח) וּמִתְבַּצֵּר עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹרְקוֹ לְזוּץ וְנִדְרָם בְּדַרְגָּלִים[19]:

(לט) טָרֵם־אַבְרָהָם. וּבְלְבַד שֶׁיִּטְּלֵר לוֹ הֶחָמֵץ, וְעַל־פִּי הַמְבֹאָר בְּסִימָן תמה, עַיֵּן שָׁם: (מ) דְּמוּכָח בְּסוֹף הַסָּעִיף: (מא) ס״ו, וְהִסְכִּים עִמּוֹ מָגֵן־אַבְרָהָם סָעִיף־קָטָן ט וְחֹק־יַעֲקֹב וּפְרִי חָדָשׁ וְנָהָר־שָׁלוֹם וְתוּגַרְ״ו: (מב) עַיֵּן בְּחַיֵּי־אָדָם דְּדַעְתּוֹ דְּיֵשׁ לְהַתִּיר זֶה דַּוְקָא בְּעָנִי אוֹ בְּמָקוֹם הֶכֵּפֵד בָּרוּל. וְטַעְמוֹ נִרְאֶה, מִשּׁוּם דְּהַאֲלִיָּה רַבָּה מְפַקְפֵּק מְאֹד עַל דִּבְרֵי הַשַּׁ״ו וְאַפִּלּוּ בְּקֹדֶם פֶּסַח, וְלָכֵן הֶחָמֵר הַחַיֵּי־אָדָם עַל־כָּל־פָּנִים בְּנִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח שֶׁלֹּא לְהַתִּיר כִּי אִם בְּמָקוֹם הֶכֵּפֵד קָרֵבָה: (מג) וְלֹא כְּנוּ זֶה בְּשֵׁם סָמֵךְ דְּרַבָּנָן, דְּרַגִּיל הוּא לְהַהְפָּרֵר [נ״א], וּכְעַיִן זֶה כָּתַב הָעֶלֶת־שָׁבָת בְּסִימָן תמו סָעִיף ד:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת פֶּסַח כִּימָן תסו

ביאורים ומוספים

[שעה"צ ס"ק כב]

וּלְהַרְבֵּה פּוֹסְקִים בִּכְהֵאי גַּוְנָא מֻתָּר לְכַתְּחִלָּה לָלוּשׁ[12].

12) ולגבי קמח שהונח על גבי בהמה, כתב בשעה"צ לעיל (סי' תנג ס"ק נו) שהחק יעקב דן שמא זיעת הבהמה דינה כמי פירות, וכשלש לאחר מכן במים מצטרפת הזיעה למהר את החימוץ, ויתכן שאם התיבשה כבר אין לחוש לכך, והא"ר צידד להחמיר בזה, ובמשנ"ב שם (ס"ק לה) סתם להקל כשיטת המג"א שזיעת בהמה אינה מחמיצה. וכתב שמ"מ לכתחילה טוב להסיר את המקום שנרטב.

[משנ"ב ס"ק י]

וְכֵיוָן שֶׁנִּתְלַחְלַח הַשַּׂק, מִסְתָּמָא הִגִּיעַ הַלַּחוּת אַף לַקֶּמַח שֶׁבַּפָּקוֹם הַזֶּה[13].

13) ולגבי שקי קמח שנפלו עליהם כמה טיפות של מים ויש לחוש שמא כבר התיבשו והתערב הקמח שנרטב מהן בשאר הקמח, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' קז) שכיון שרק השק עצמו התלחלח ולא נכנסה הלחות בעומק הקמח וכמו כן אין חשש שנפלו פירורים מקמח שנרטב והתיבש לתוך שאר הקמח, לפיכך יש לורוק שורה של הקמח הקרוב למקום הלחות, ואת שאר הקמח לרקד. וביאר, שכיון שיש בכך ספק ספיקא, ספק א' והוא ספק הרחוק שמא התערב פירור יבש בקמח ושמא לא נתערב, והספק הב' הוא שאף אם התערב מ"מ שמא הדין הוא כגדולי הפוסקים שסוברים שתערובת זו נחשבת כתערובת לח בלח שבה לא אומרים 'חוור וניעור', וספק נוסף, שמא עדיין לא התיבש הקמח, ולכן הוא מותר לכתחילה.

[משנ"ב ס"ק יא]

סְבִיב הַלְּחְלוּחַ כְּפִי אֹמֶד הַדַּעַת עַד הֵיכָן שֶׁהִגִּיעַ הַלְּחְלוּחַ וּמִעַט יוֹתֵר[14].

14) וכן בנפל מעט שלג או מים על התבואה, כתב הטור שיגרוף את החיטים העליונות ויקח את התחתונות. ושיעור הגריפה, הביא הכף החיים (ס"ק מא) בשם השלחן גבוה (ס"ק יד) שהוא עד היכן שהגיע השלג או המים, ושיצא הספק מליבו שעל חיטים אלו לא הגיעו המים.

[משנ"ב ס"ק יד]

וְהַקֶּמַח שֶׁעוֹבֵר דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַנָּפָה[15] וכו', וְאִם הוּא בְּיוֹם־טוֹב, שֶׁאָסוּר לְרַקֵּד קֶמַח יוֹתֵר מִכְּפִי הַצֹּרֶךְ לוֹ[16], יְרַקְּדֶנּוּ עַל־יְדֵי עַכּוּ"ם כְּדֵי לְבַעֵר הֶחָמֵץ[17] וכו', כֵּיוָן שֶׁלֹּא נִתְחַמֵּץ עֲדַיִן[18].

15) ולגבי נפה שהשתמשו בה לחמץ, כתב לעיל (סי' תנא ס"ק ק-קא) שנהגו שלא להשתמש בה לפסח אפילו על ידי שפשוף והגעלה, כיון שקשה מאד לנקות את נקביה, אלא יקנה נפה חדשה לפסח, אכן בדיעבד אם השתמש בישנה לאחר שפשוף די בכך. והוסיף, שאם אינו יכול לקנות חדשה, עדיף שלא ירקד את הקמח. אבל אם הנפה נרטבה במים קודם שניקו אותה, אין לה תקנה לשימוש בפסח, ואם המים באו עליה לאחר פסח של שנה שעברה שאז הוא חמץ נוקשה שבטל בשישים, מותר בדיעבד להשתמש בה. אבן אם נמצאו גרגרי חיטה בקמח וחושש שבפסח יחמיצו ויאסור את מה שיבשלו עמו, יתכן שיש להקל ולהשתמש בנפה לאחר שפשוף והגעלה.

16) ולענין ריקוד הקמח ביום טוב באופן הרגיל, כתב השו"ע לקמן (סי' תקו ס"ב) שהוא אסור גם לצורך, ואם ריקד קמח מאתמול והרצרך ביום טוב לרקדו שנית, מותר לרקד כדרכו את הכמות הנצרכת לו ליום טוב. ומ"מ כתב המשנ"ב שם (ס"ק ט ו-יב) שנכון לנהוג ברעת הב"ח המחמיר להצריך לרקד על ידי שינוי.

17) ובטעם הדבר כתב השו"ע הרב (ס"ח), שכיון שכבר ריקד את הקמח פעם אחת קודם יום טוב ויצא ממנו כל הסובין, ואינו חוזר ומרקדו אלא כדי לבער את החמץ מתוכו, אין זו מלאכה גמורה אלא 'שבות' מדברי סופרים, והאמירה לנכרי היא 'שבות דשבות' והתירוה לצורך מצות ביעור חמץ.

18) ולתת מתנה לאחר בשבת או יום טוב, כתב לעיל (סי' שו ס"ק לג) שמותר אם הוא לצורך שבת או יום טוב או מצוה, וכמו שכתב השו"ע (סי' שכג ס"ז) שמותר לתת מתנה לצורך השבת, והוא הדין לצורך מצוה.

[שעה"צ ס"ק לב]

וּמִתְבַּצֵּר עַל־יְדֵי שֶׁזּוֹרְקוֹ לְחוּץ וְנִדְרָס בְּרַגְלָיִם[19].

19) ולגבי פירורים הנופלים בשעת לישת מצה לאחר זמן איסור חמץ, כתב במשנ"ב לעיל (סי' תס ס"ק ט) שטוב לדורסם ברגליו בעפר מיד כשנפלו קודם שיבואו לידי חימוץ, שאם יבואו לידי חימוץ, צריך לכתחילה לבערם על ידי שריפה.

וכן לגבי המוצא חמץ מושלך ברחוב בפסח, דעת הגרש"ז אויערבך (ששי"ב פ"ב הע' קד) שיתכן שאין איסור לדרוס עליו, ואין בכך משום ביזוי אוכלים, וכמו שמותר לבערו בדרך בזיון על ידי שפיכת נפט וכדו', ומצדה להשביתו בכל דבר, ואין זה דומה למה שאסר הפמ"ג (סי' קעא א"א ס"ק א) לדרוס על גבי ערלה, כיון שאין הכל מכירים בה שהיא ערלה, מה שאין כן בחמץ שהכל יודעים שהוא אסור בהנאה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél (France) : 01.80.91.62.91
Tél (Israël) : +972.77.466.03.32
contact@torah-box.com

הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תסו

סח

עִם הַשְּׁאָר, (יז) וְאָסוּר לְאָכְלוֹ (יח) בְּפֶסַח, (יט) אֶלָּא יְרַקְּדֶנּוּ וְיִשְׁמְרֶנּוּ עַד אַחַר הַפֶּסַח. (כ) *וְאִם

בֵּאוּר הֵיטֵב

דְּאֵינָם מִתְעָרְבִים יָפָה וְחוֹזֵר וְנָעוֹר, כְּמ״ש סִימָן תמז ס״ד, וא״כ אָסוּר לְאָכְלוֹ וּמִתָּר לְהַשְׁהוֹתוֹ, אֲבָל אִם נִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח ח״ל פְּחָמֵץ שֶׁנִּתְעָרֵב בְּפֶסַח דְּכָל זְמַן שֶׁהוּא מְלֻחְלָח לֹא הָיָה מִתְעָרֵב וְאִם־כֵּן נִתְעָרֵב בְּפֶסַח וְאָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ, מ״א. וְכָתַב הָא״ז: הֵיכָא דְּאִיכָּא לִסְפּוּקֵי אִי נִתְלַחְלַח מִמֵּי־פֵרוֹת וּבָה״כ אוֹ מִדְּבָרִים הַמְחַמִּיצִין יֵשׁ לָקֵל לְאָכְלוֹ בְּפֶסַח אַף אִם נִתְיַבֵּשׁ, מִכֹּחַ ס״ס שֶׁמָּא מִמֵּי־פֵרוֹת נִתְלַחְלַח וְאח״ל מִדְּבָרִים אֲחֵרִים נִתְחַמֵּץ וְדִלְמָא לֹא נִתְעָרֵב בּוֹ כְּלוּם, ע״ש. כָּתַב הַכַּ״ח: עֲכָבָרִים שֶׁנָּשְׁכוּ שֹׁק וְאָכְלוּ קֶמַח וְנִתְיַבֵּשׁ, אִם קֹדֶם פֶּסַח, צָרִיךְ לְנַפּוֹת אוֹתוֹ קֶמַח וְהַפְּרוּרִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בַּכַּפָּה זוֹרֵק וְהַקֶּמַח מֻתָּר לְהַשְׁהוֹתוֹ, וְאִם נִמְצָא כָּךְ בְּפֶסַח, הַכֹּל אָסוּר בַּהֲנָאָה, וְאִם הַשֹּׁק מֻנָּח בִּמְקוֹמוֹ בְּלֹא נְעִנּוּעַ יֹאחֵז בְּיָדוֹ מְקוֹם הַנִּשּׁוּף [עַם קְצָת קֶמַח] וְיִקְשַׁר שָׁם הַשֹּׁק וְיַנְהֵל וּמֻתָּר לְהַשְׁהוֹתוֹ, וְאפ״ה אָסוּר לְאָכְלוֹ בְּפֶסַח: וְכָל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁנִּרְאֶה שֶׁאֹכֶל הָעֲכָבָר קְצָת מֵהַקֶּמַח.

שַׁעֲרֵי תְשׁוּבָה

נִרְאֶה שֶׁאֵין לְהַחְמִיר. אִם לֹא שֶׁהַנֵּקֶב גָּדוֹל קְצָת בְּעִנְיָן שֶׁעכ״פ עֲכָבָר־קָטָן יָכוֹל לְכָנֵס שָׁם לְתוֹךְ הַשֹּׁק לִפְנִים וְהַקֶּמַח אֵינוֹ רָחוּק וְצָבוּר בְּטוֹב בְּעִנְיָן שֶׁלְּפִי רְאוּת עֵינַיִם יֵשׁ לְהַסִּיל סָפֵק בַּדָּבָר וְלוּמַר שֶׁפָּא יְחַפְּרֶנּוּ וְנִכְנַס פְּתוֹכוֹ וְחִפֵּר לוֹ אֹכֶל בְּדֶרֶךְ חִלּוּכוֹ בַּשֹּׁק וְהָיָה קִשּׁוּט אֶגֶת וּמרק שֶׁבְּגִיו נִתְחַבֵּץ בְּכַמָּה קְקוֹמוֹת, אֲבָל אִם הַנֵּקֶב קָטָן מְאד שֶׁנַּעֲשָׂה בָּזֶה ע״י נְשִׁיכָה בְּעָלְמָא אוֹ שֶׁהֶקֶמַח צָבוּר חֲרֵבָה וְנִרְאֶה לָעַיִן שֶׁלֹּא פִּרְפְּרוּ הָעֲכָבָרִים מִבִּפְנִים מֵחֲמַת שֶׁהוּא מְהֻדָּק הֵדֶק הֵיטֵב וְהָעֲכָבָרִים אֵין כֹּחָם אֶלָּא בְּפִיהֶם לְנַקֵּר מִבַּחוּץ וְלֶאֱכֹל מִמָּה שֶׁבְּנֵקֶב שֶׁלְּפָנָיו לְתוֹךְ הַשֹּׁק מַמָּשׁ, מַה שֶּׁקּוֹם לְהַחְמִיר בָּזֶה, וְסַגִּי בָּזֶה לְגָרֵר מְלֶמְעָלָה וְסָבוּב מְעַט בִּמְקוֹם הַהוּא בְּעִנְיָן שֶׁלֹּא יְהֵא בֵּית־מַחוּשׁ שֶׁנִּשְׁאַר שָׁם מִלְּחִלּוּחִית פִּי עֲכָבָר, וְהַשְּׁאָר טָהֹר לְגַמְרֵי לְפֶסַח, וְכ״ש מַה שֶּׁצּוּר לְצָעֲמִים שֶׁבֵּן־לַיְלָה נִמְצָא נִשְׁרָה בְּשוּלֵי הַשֹּׁק אוֹ בְּקַרְנוֹתָיו וְנוֹרָאָה לָעַיִן שֶׁלֹּא נִכְנַס הַעֲכָבָר דֶּרֶךְ שָׁם רָצוּא וָשׁוּב בְּתוֹךְ הַשֹּׁק אֶלָּא נִקֵּר בְּפִיו מִן הַצַּמּוּד לוֹ, יֵשׁ לְאַחֵז בְּאֲגֻרוֹף כַּשּׁוּלַיִם א׳ לְאַחוֹ כְּפֻרָן עִם קְצָת מֵהַקֶּמַח וְלִקֹּשׁ שָׁם הֵיטֵב וְהַשְּׁאָר מֻתָּר, וְהוּא פָּשׁוּט וְכֵן יֵשׁ לְהוֹרוֹת לְמַעֲשֶׂה:

אֲבָל אִם נִשְׁבָּה רַק הַשֹּׁק וְאִיכָּא סָפֵק שֶׁמָּא לֹא אָכְלָה כּוּלּוֹ, אֲפִלּוּ שֶׁנִּמְצָא כָּךְ קֹדֶם פֶּסַח, צכ״ל. וּמוֹרֵ״ם לוּבְלִין סִימָן קיט פָּסַק בְּשֹׁק קֶמַח שֶׁנִּשּׁוּף מֵאֲכִילַת עֲכָבָרִים, דְּאִם אִפּוּי קֹדֶם פֶּסַח מֻצּוֹת מֵהַקֶּמַח הַהוּא דָּאוּי לֶאֱסֹר בַּאֲכִילָה בְּפֶסַח, אָמְנָם ב׳ לֵילוֹת הָרִאשׁוֹנִים יֵשׁ לִקַּח קֶמַח אַחֵר הַמְשֻׁפָּר, וְהַקֶּמַח שֶׁרִקְּדוּ בְּאוֹתוֹ נֶפֶשׁ שֶׁרִקְּדוּ הַקֶּמַח הַפָּסֵק אֵין לְהַחְמִיר בּוֹ וּמֻתָּר בְּכָל דָּבָר, ע״ש. וְהַשַּׁ״ז כָּתַב דַּאֲפִלּוּ בְּנִפְלוּ מַיִם עָלָיו וְנִתְיַבֵּשׁ, אִם מִפִּיר הַמְּקוֹם שֶׁנִּתְלַחְלַח יִקָּחֵנוּ וִירַקֵּד הַשְּׁאָר, וְכ״ש בִּכְשִׁיכַת עֲכָבָרִים, שֶׁיִּקַּח סְבִיב הַמָּקוֹם הַנִּשּׁוּף וְהַשְּׁאָר יְרַקְּדֶנּוּ וְיֹאכְלֶנּוּ בְּפֶסַח, ע״ש. וְהַמ״א

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּבְרֵדַאי יֵשׁ שִׁשִּׁים כְּנֶגְדּוֹ וּמִתְבַּטְּלִים קֹדֶם הַפֶּסַח, מִכָּל מָקוֹם כְּשֶׁנִּגְּעוּ יְמֵי הַפֶּסַח שֶׁאֲסוּרִין בְּמַשֶּׁהוּ יִהְיֶה חוֹזֵר וְנָעוֹר; וְאַף־עַל־גַּב דְּבְלַח בְּלַח לֹא אַמְרִינָן חוֹזֵר וְנָעוֹר, וּכְדִלְעֵיל סִימָן תמז סָעִיף ד, וְקֶמַח בָּקֶמַח הוּא לַח בְּלַח, יֵשׁ לוֹמַר דְּפְרוּרִים (לח) אֵינָם מִתְבּוֹלְלִים הֵיטֵב בַּקֶּמַח וּבְאַפֵּי נַפְשֵׁיהוּ קַיְמִין, (לט) וְאֲפִשָּׁר דַּאֲפִלּוּ בְּשָׁעָה שֶׁלֹּשׁ הֶעֱשָׂה גַּם־כֵּן לֹא נִמּוֹחוּ וְנִתְעָרְבוּ, וּכְשֶׁמַּגִּיעִים יְמֵי הַפֶּסַח חוֹזְרִים וְאוֹסְרִים: **(יז) וְאָסוּר לְאָכְלוֹ וְכו׳.** וַאֲפִלּוּ (מ) אִם אָפוּ קֹדֶם הַפֶּסַח, שֶׁאַף שֶׁהַפְּרוּר נַאֲפָה הֲרֵי הוּא חָמֵץ וְלֹא נִתְבַּשֵּׁל, וְכַנ״ל. **וְעַיֵּן בִּפְרִי חָדָשׁ שֶׁדָּעָתוֹ,** (מא) דְּמִקְרֵי לַח בְּלַח וְאֵינוֹ חוֹזֵר וְנָעוֹר, **וְעַל־כָּל־פָּנִים מֻתָּר לְאֲפוֹת קֹדֶם פֶּסַח,** וְכֵן הִסְכִּימוּ (מב) הָרְבֵּה אַחֲרוֹנִים דְּאַחַר שֶׁנֶּאֱפָה נַעֲשָׂה גּוּשׁ אֶחָד וְנִתְבַּשֵּׁל וְאֵינוֹ חוֹזֵר וְנָעוֹר. וְעַיֵּן בְּמֶגֶן־אֶלֶף שֶׁכָּתַב עוֹד סְנִיף לָזֶה, שֶׁיִּקַּח קְצָת מִן הַקֶּמַח וְיֹאכְלֶנּוּ קֹדֶם פֶּסַח וְנִתְלֶה הַחֲמֵץ בְּמַה שֶּׁאָכַל, וְיֵשׁ לִסְמֹךְ עַל זֶה בִּמְקוֹם הֶפְסֵד[20]. וּמִכָּל מָקוֹם (מג) יִקַּח מַצּוֹת אֲחֵרוֹת לְלֵילוֹת רִאשׁוֹנוֹת, דְּעַל־כָּל־פָּנִים אֵין זֶה שָׁמוּר כְּהֶגֶן, (מד) וְהוּא הַדִּין בְּכָל הֵיכִי דְּמִכְשְׁרִינָן מִשֶּׁעַם סְפֵק־סְפֵקָא וְכַדּוֹמֶה[21]: **(יח) בְּפֶסַח.** (מה) יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁאִם הוּא תּוֹךְ הַפֶּסַח בָּלוּ אָסוּר, דְּתָלִינָן שֶׁהָלְכוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּשֹּׁק [וְרֹק שֶׁבְּפִי הָעַכְבָּר מַחְמִיץ כְּמוֹ רֹק שֶׁל שְׂאֹר בְּהֵמָה וְחַיָּה], וְעַל־כֵּן לֹא מַהֲנֵי אֲתִיתַת אוֹתוֹ מָקוֹם, וְאִם הוּא לִפְנֵי הַפֶּסַח, יְרַקֵּד הַקֶּמַח וַיַּשְׁקֵנוּ עַד אַחַר הַפֶּסַח אוֹ יִמְכְּרֶנּוּ, וּכְדִין נִתְלַחְלַח בְּמַיִם הַנִּזְכָּר לְעֵיל. אֲבָל (מו) הַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים תּוֹפְסִים לְדִינָא דְּגַם בָּזֶה מַהֲנֵי אֲתִיתַת מָקוֹם שֶׁאֶצְלוֹ הֵיטֵב, וְהַשְּׁאָר יְרַקְּדֶנּוּ וְיֹאכַל בְּפֶסַח[24], וּמַהֲנֵי עֲצָה זוֹ אֲפִלּוּ אִם הוּא תּוֹךְ הַפֶּסַח, (מז) וּמִכָּל מָקוֹם רָאוּי לְהַחְמִיר כְּהַיַּשׁ־אוֹמְרִים שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הַדְּחָק אוֹ הֶפְסֵד. (מח) וְכָל זֶה כְּשֶׁהַשֹּׁק מֻנָּח בִּמְקוֹמוֹ בְּלֹא נְעִנּוּעַ וְלֹא נִתְעָרֵב הַקֶּמַח, אֲבָל אִם טִלְטֵל הַשֹּׁק מִמָּקוֹם לְמָקוֹם (מט) אוֹ שֶׁנָּשְׁכוּ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת בַּשֹּׁק וְאִי אִפְשָׁר לְתָפֵס וּלְנַהֵל, לֹא מַהֲנֵי עֲצָה זוֹ אַף לְדַעַת הַמַּקְלִין, וְדִינוֹ כְּדִין נִתְלַחְלַח בְּמַיִם, וְכַנַּ״ל. אָמְנָם לְפִי מַה שֶׁכָּתַבְנוּ בְּסוֹף סָעִיף־קָטָן הַקּוֹדֵם, דְּגַם בִּנְתְלַחְלַח הַשֹּׁק בְּמַיִם מַהֲנֵי הָרְקִידָה בִּמְקוֹם הֶפְסֵד לֶאֱפוֹת קֹדֶם פֶּסַח, פָּשׁוּט דְּהוּא הַדִּין גַּם בָּזֶה. וְעַיֵּן בִּשְׁעָרֵי־תְשׁוּבָה מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה: **(יט) אֶלָּא יְרַקְּדֶנּוּ.** כְּדֵי לְבַעֵר הַחֲמֵץ שֶׁיִּמָּצֵא בוֹ: **(כ) וְאִם נִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח וְכו׳.** לָן חָמֵץ שֶׁנִּתְעָרֵב (נ) בְּפֶסַח - בְּמַשֶּׁהוּ, וְאִם נִתְעָרֵב שֶׁלֹּא בִּזְמַנּוֹ - בְּנוֹתֵן טַעַם, וְעַל־כֵּן אִם נִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח, אַף שֶׁהֶלְחוּחַ הָיָה מִקֹּדֶם, מִכָּל מָקוֹם כָּל זְמַן שֶׁהוּא מְלֻחְלָח לֹא הָיָה מִתְעָרֵב, וּמֵהֵי הַתְּחִיל לְהִתְעָרֵב - כְּשֶׁנִּתְיַבֵּשׁ, וְנִפְרַךְ פֵּרוּרִים לְתוֹךְ הַקֶּמַח, אִם־כֵּן נַעֲשָׂה הַתְּעָרוּבוֹת בְּפֶסַח, שֶׁהוּא בְּמַשֶּׁהוּ, וְאָסוּר לְהַשְׁהוֹתוֹ [וְאַף דִּירַקְּדֶנּוּ. הֲרֵי חִישִׁינָן שֶׁיִּרְדּוּ פְּרוּרִים קְטַנִּים דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַנַּפָּה, וְכַנַּ״ל]; מַה שֶּׁאֵין כֵּן אִם נִתְיַבֵּשׁ קֹדֶם פֶּסַח, הֲרֵי קַיְמָא לָן דְּהוּא בִּכְדֵי נִתְיַנֵּת טַעַם בְּכָל הַקֶּמַח, וְכָאן אַיִן בּוֹ שִׁעוּר זֶה. כָּתְבוּ (נא) הָאַחֲרוֹנִים, דְּכָל הַפָּעִיף הַזֶּה

בֵּאוּר הֲלָכָה

*** וְאִם נִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח וְכו׳.** עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה. וְהִנֵּה מַשְׁמַע מִלְּשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ דַּאֲפִלּוּ אִם הִרְקִיד הָיָה בְּפֶסַח גַּם־כֵּן מֻתָּר לִשְׁהוֹתוֹ, וְהַמַּגֵּן־אֶלֶף מִפְקַפֵּק בָּזֶה, כִּיוָן דְּעַל־כָּל־פָּנִים צָרִיךְ לְרַקֵּד, הֲרֵי גַּם־כֵּן נַעֲשָׂה בָּזֶה עַתָּה הַתַּעֲרוּבוֹת בְּקֶמַח דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַנַּפָּה, וְאַמַּאי מֻתָּר לְהַשְׁהוֹתוֹ? וְגַם הַמְעַיֵּן הֵיטֵב בִּמְקוֹר זֶה הַדִּין שֶׁהוּבָא בְּבֵית־יוֹסֵף, מִשְׁמַע שָׁם גַּם־כֵּן דְּבִעִינָן דַּוְקָא שֶׁיִּרְקְדוּ קֹדֶם פֶּסַח [וּמַה שֶׁכָּתַב שָׁם ״אֲבָל בְּפֶסַח יוֹרְקוּ הַכֹּל״, רָצָה לוֹמַר הֵינוּ כְּשֶׁלֹּא נִהֲלוּ אוֹתוֹ קֹדֶם פֶּסַח, אֲבָל אֵין חִלּוּק בֵּין נִתְיַבֵּשׁ קֹדֶם פֶּסַח לְנִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח, רַק דְּקֹדֶם פֶּסַח אֶפְשָׁר לְתַקֵּן עֵצָה בְּהַרְקָדָה, אֲבָל אִם לֹא רִקְּדוּ אָז אֵין לוֹ תַּקָּנָה, דְּאִי אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִתְעָרֵב פְּרוּר מִשֶּׁהוּ], וְעַיֵּן בְּפֵרֵי־מְגָדִים שֶׁגַּם הוּא נִדְחָק מְאד בְּסִבְרַת הַמְחַבֵּר. וְעַל־כֵּן הַסְכִּים הַמֶּגֶן־אֶלֶף לְפָרֵשׁ שֶׁגַּם כַּוָּנַת הַמְחַבֵּר הוּא כֵּן, דְּבִנְתִיבֵשׁ קֹדֶם פֶּסַח יֵשׁ לוֹ תַּקָּנָה בְּהַרְקָדָה, וְאִם נִתְיַבֵּשׁ בְּפֶסַח אֵין לוֹ תַּקָּנָה בְּהַרְקָדָה וְאָסוּר לִשְׁהוֹתוֹ, וְרַק אַרְאֶה דְּמִלְּתָא נָקֵט דִּבְנִתְיַבֵּשׁ קֹדֶם פֶּסַח נִזְהָרִין לְרַקְּדוּ

מִגְּדִים: (כ) בֵּית־יוֹסֵף, וּכְכֹּ״ מַה שֶׁהִסְבִּיר אוֹתוֹ הַמֶּגֶן־אַבְרָהָם: (נא) אֵלֶּה דְּבָרָה בְּשֵׁם הָרִאשׁוֹנִים וְחִזְקִ־יָעֲקֹב וש״א:

שַׁעַר הַציּוּן

(לח) מֶגֶן־אַבְרָהָם וְהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים: (לט) נְהַר־שָׁלוֹם, וּמִסְתַּפֵּק בָּזֶה קַשְׁיַת מַגֵּן־אֶלֶף: (מ) חִזְקִ־יַעֲקֹב בְּסִימָן תנג סָעִיף־קָטָן יג: (מא) וְכֵן הוּא גַּם־כֵּן דַּעַת בַּעַל הַלְּבוּשׁ. אֲבָל בְּכַנֶּסֶת הַגְּדוֹלָה חוֹלֵק עָלָיו וְדַעְתּוֹ כְּפֶסֶק הַשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ, וּבְמַאֲמַר־מָרְדְּכַי מְצַדֵּד לְעִקַּר הַדִּין כְּדַעַת הַלְּבוּשׁ דְּמִקְרֵי לַח בְּלַח, וּמִכָּל מָקוֹם לְמַעֲשֶׂה אֵינוֹ מְצַדֵּד לְהָקֵל רַק בְּנָאֶפָה קֹדֶם פֶּסַח, עַיֵּן שָׁם: גַּם בְּאַלִּיהוּ זוּטָא אֵינוֹ מְצַדֵּד לְהָקֵל רַק בְּיֵשׁ עוֹד סָפֵק: (מב) שַׁעֲרֵי־תְשׁוּבָה בְּשֵׁם פְּנֵי־יְהוֹשֻׁעַ וְגִנַּת־וְרָדִים, וְכֵן כְּתִבוּ בְּסִפֵּר מֶגֶן־אֶלֶף וּבְסִפֵּר עֵמֶק־הֲלָכָה דְּיֶאֱפָה קֹדֶם פֶּסַח. וּמִשְּׁמַע מִפּוֹסְקִים דְּבַעְנִינוּ בְּעֵת הַרְקָדַת הַקֶּמַח לֹא יָבִיאוּ יָד לְתוֹךְ הַנַּפָּה לְמַעַן בְּקֶמַח, דְּעַל־יְדֵי־זֶה יוּכַל לְצֵאת פְּרוּר יֶבֶשׁ דֶּרֶךְ נִקְבֵי הַנַּפָּה, אֶלָּא שֶׁיִּנְעַנֵּעַ הַנַּפָּה בִּלְבַד, דְּאִו אִם יֵשׁ אֵיזֶה פְּרוּר יִשָּׁאֵר בְּנַפָּה כְּמוֹ שֶׁהַנַּפָּה קוֹלֵט לְמַעְלָה מִן הַקֶּמַח וְלֹא יִפּוֹל לְתוֹכוֹ, אֲבָל אִם הָיָה מִלְּמַעְלָה בְּנַפָּה פְּרוּר עֹפֶשׁ יָבֵשׁ וְנִתְמַעֵךְ קְצָת מִמֶּנּוּ עַד שֶׁנַּעֲשָׂה פְּרוּר דַּק מִן הַדֵּק כְּקֶמַח וְיָצָא מִמֶּנּוּ עִם שְׂאָר הַקֶּמַח לֹא אִכְפַּת לָן, דְּהֲרֵי לֹא בְּלַח כְּלָל קֹדֶם הַפֶּסַח: (מג) אַחֲרוֹנִים: (מד) בֵּית־מֵאִיר: (מה) תְּמִי־אָדָם, וּכְדַעַת הַמֶּגֶן־אַבְרָהָם וְהַב״ח שֶׁהַחֹמִרוּ בָּזֶה: (מו) ט״ז וְחִזְקִ־יַעֲקֹב. וְכֵן הַסְכִּים הַפְּרִי חָדָשׁ וְהַמַּאֲמַר־מָרְדְּכַי וְכֵן כָּתַב בְּבִגְדֵי־יֶשַׁע, וּבִפְרָט כְּשֶׁנִּמְצָא זֶה בְּחַבִּית בְּוַדַּאי יֵשׁ לְהַחְמִיר שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הַדְּחָק, דְּהַתְּמִי־אָדָם וְהַחִזְקִ־יוֹסֵף הוֹסִיפוּ לְעִקַּר הַדִּין כְּהַמֶּגֶן־אַבְרָהָם בְּנִמְצָא זֶה בְּחַבִּית [שֶׁיֵּשׁ לְחוֹשֵׁשׁ שֶׁהָעֲכָבָר דֶּרֶךְ אֲכִילָתוֹ בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת], וְעַל־כָּל־פָּנִים שֶׁלֹּא בִּמְקוֹם הַדְּחָק בְּוַדַּאי יֵשׁ לְתָפֵס קָוְחָה, דְּדִינוֹ כְּמוֹ שֶׁאֵינוֹ נָכוֹן בְּאֵיזֶה מָקוֹם: (מז) פָּשׁוּט, וְכֵן כָּתַב הַגְּרִ״ז: (מט) פְּרִי־מְגָדִים.